

QVÆSTIO MEDICA.
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS IV. MARTII,
D. M. CAROLO BOVVARDO, REGI AB INTERIORIBVS CONSILIIS,
COMITE ARCHIATRORVM, ET MEDICINÆ DOCTORE MODERATORE.

An solo Medico digna Chirurgia?

CHIRURGIA subiecto, causis, fine & ad finem medijs, ideóque essentia, necessitate, utilitate, certitudine, dignitate & antiquitate eadem cum Medicinâ, licet ex tanta morborum colluvie sibi quinque tantum fortituri, fracturas, luxationes, vulnera, vlcera & tumores contra naturam, non tam alter quam Medicina partes corporis & naturales causas constituentes, nonnaturales conservantes aut defruentes, & contra naturam demolientes, externas & internas, ac demum familiares morbos, organicos & communes, eorumque differentias, causas & symptomata, vires & curationem methodicam considerat, vt pro indicantium magnitudine, numero, & dignitate, pro virium, nature totius & partium, consuetudinis, ambientis, & aliorum ratione, & pro ordine, compositorum potius quam simplicium, vigenium quam causarum, & eorum fine quibus non, quam morborum ipsorum, sanationem per materialia ex sua, nec non ex diæta ac Pharmacis penu locuplete repetita (formalia in arte nulla) fractis, luxatis, vulneratis, vlceraatis & intumescensibus contra naturam paribus restituit.

ARS & Natura omnia præstant, sed Ars ratione & intelligentiâ potior Medicum, solum vtriusque ministrum, melius informat; vnumquodque propter operationem esse, ita Medicum; corporibus omnibus & partibus non eandem esse naturam, sed diuerfam, hæc contrarium: omnia ab omnibus non similiter consisti & affici: in vniuersalibus & primis indicationibus non esse consistentem, sed vnum vni simile ad conseruandum, & contrarium ad corrigendum diæticum, pharmaceuticum & Chirurgicum Medici soli definicndum & efficiendum remedium. Vnum illud cognitione, prædictione & operatione rectum, salutare, esse solius Medici; obliquum, multiplex, exitiosum, esse imperitum & ministrum: innumeroseque errores soli Medico *διότις γυγνέταις* peritiam, quam rerum natura demonstrat, operanti, esse virtute maximos: alii illis quos temerarius sine ratione regit vsus, quique *ἀντὶ τοῦ* potius acutæ solæ quam carnisæc manum, opinionem esse aut nullus: soli ergo Medico sola *τῶν κατὰ τὴν φύσιν* veteribus nunquam omnia, esse cum nascente Medicina commissa: ministris vero sola *τῶν κατὰ τὴν τέχνην* solo lætorum robore ex solo Medici imperio esse relicta: nec ideo esse tantum omnia Medico soli perspicienda mente, perspicienda, prædicenda, sed etiam propriâ manu, organorum omnium primâ, vique dextrâ & fallere nesci, citò, tutò & iucundè reuiniendo, deuidendo, extrahendo pro circumstantiarum limitationibus operationes omnes animi perscificandas esse, vt sint *ἀναγκαῖα πρὸς τὴν*

TENIM *fraëta* & *luxata* esse reponenda notum lippis & tonforibus, sed quia *sint* secundum naturam ossa, an reponi possint, & *consistere* reposita, quod simpliciter *fraësis* & *luxaris*, quod compositis ex vulnere, dolore, conuulsione, hæmorrhagia, inflammatione, quod facilia, diutius, deplorata, vt inde citius, quod vnde, quod, quod vique, quibus, quando, quod modo, quantum *fraëta* & *luxata* extendenda, remittenda, compellenda, dissondenda, quæ facilis, plenius, ferulis, ceratis, foribus, circundenda, continentia, continenda, inuengenda, perfundenda, laxanda, soluenda, quæ nudatis, quæ abscissuris, cauanda, euclendenda, excindenda, quibus imperanda quies: quibus etiam corrigenda, quæ omnium communia, quæ singulorum propria, quæ his aut illis diæta; demum quid *fraëtam* caluariam (cuius deligationem *fraëtura* negat) à *crure*, *sanie*, punctura inflammatione, corruptela, morte vindicare possit, mens solæ Medici manu cauiosè dabit innumerans, non modo non attingendis futuris, ossa temporum, superciliorum, sed etiam particularia quæque decenter & appositè vsurpandi & applicandi, idoneaque eligendi instrumenta & operandi modos ossibus caluarie quibusque radendis, forandis, serrandis, refingendis proprios & inculatops.

S & inculpatos. I C C A N D A esse vulnera & vlcera norunt, sed quibus, quando & quantum ignorant: vulnera minus scitis illicque addagentibus esse agglutinanda, vlcera scicioribus illicque tergentibus esse purganda: subinde cautitate a natura sola esse replendam: cicatricem stypticis ficcissimis esse obtundendam: sanguinem carnis, & carnem cicatricis materiam quantitate, qualitate & confitentia laudabilem prius esse comparandam: compositionem omnem ex morbis, causis & symptomatis prius esse tollendam: mandati omni esse ciente proficiendum: simplicibus vlcenibus, vnlueribus, cautitatibus, cicatricibus, corporum, partium natura aut consuetudine ficcorum, durorum, compactiorum, puti fenum, remigum, foliorum cicatricia collecta, rhyptica, farcotica, epulotica, & temperarorum temperanda: hoc vni farcotico, alteri fieri suppurans, mollium, puerorum, mulierum, enuchorum remissis sicca esse vsurpanda: in his correctionem contritis, confectionem similibus esse prudenter temperandam: hoc vni farcotico, alteri fieri suppurans, hoc vni collectum, alteri reddi epulotico: demum anologum gradu suo, simplex aut compolium inuenire, aptare collectum, rhypticum, farcoticum, epulotico, repellens, refluens, anodynum aut aliud tale parti, vlceri, vulncri, causae, symptomati, vt vnum vni fiat contrarium, proprium & ad quantum, non didici quis est vulgo, sed vni valeat Medicus solus corporis humani tutelaris genius.

TVMORES contra naturam adzquandos esse sciunt omnes, artem adzquandi nesciunt. Quia verobisignis causarum, morborum, partium est soli Medico inuenio remediorum, & nemo imptos iam humores & factos iam tumores seu genuinos, seu ementios suis differentiis & notis designare potest, nemo communia eorum & propria symptomata, innumeras inter se complicationes, & quatuor ad salutem tempora graphicè describere, nemo mutationes & successiones eorum in melius prouide accelerare, in deterius inclinales causè inhibere, desperatos autè, cessè prædicere; nemo quibus generantur congestioniis aut fluxioniis causas & modos oculatè detegere, nemo vtramque plethoram & cacochymiam variam, nemo vtriusque conditiones, ductus, *pōmā*, ingeniosè distinguere & accuratè dignoscere, nemo eas ordine summouere, vt ante decedens cognitione postrema, primas curatione, per vniuersalia, vacuantiā, stercellentiā, deuantiā, mature & vtiliter prius aggrediatur quàm coniunctas; nemo influentes aliò commode transferre, affusos innoxidè dicutere, nemo mittentium & recipientium causas, feriem, naturam competè habere, vt his prudenter succurrat, illis sapienter occurrat; nemo dolorum differentias & causas congruis anodynismis mitigare, nemo denique vnicam tumoribus bene medendi methodum *g'ra'is* sequi, ac certas dices exactè prescribere potest quàm Medicus; Quidni ergo propriā manu, vbique tutā, fidā, obsequentiā, salutari, in tam anticipi & arduo rectè operatiōis tramite (ne desertor officii) Hippocrate, culpe reos & facti conscios à facris paginis damnetur) nalcntibus, auditis, prouectis & senescentibus tumoribus accommodata tempore, mensurā, modo & qualitate, inuenta à se lesela, præparā, composita & definita apponant & applicet topica repellentia, rarefacientia, emollientia, temperantia, resoluentia, vt exurgentes aneuirent & profligat, auctos digerat, contumaces maturat, maturos apert, indiosos delicescentes reuocet, nigrescentes aut gangræna radioscarficantia tempesiui recreret & emendet, morticio exolutos extirpet, scirrhusos anticipet, fundat, attenuet & cum necesse est intrepidescet & viat?

Ergo solo Medico digna Chirurgia.

Proponebat Lutetiæ MARTINVS AKAKIA Parisinus. A. R. S. H. M. DC. XXXVIII.